ଆମିନ ଲାଲ

ବନାମ

ହୁନ୍ନା ମଲ

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 29,1964

(ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର, କେ. ଏନ୍. ୱାଞ୍ଚୁ, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ରଘୁବର ଦୟାଲ ଏବଂ ଜେ. ଆର୍. ମୁଧୋଲକର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ଅଧିନିୟମ (43/1951), ଧାରା 90 (3)-ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନର ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟତା- ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଦକ୍ଷତା-ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା (ଅଧିନିୟମ V/1908) ର, O.I, ନିୟମ 10-ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନ-ସୀମା ।

ଆବେଦନକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତା, ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୁର୍ନୀତି ଅଭିଯୋଗ କରି ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ନିର୍ବାଚନକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ ଯେ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ସେଗୁଡିକ ତ୍ରୁଟି ରହିଛି ଏବଂ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ଆବେଦନ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ପର୍କରେ ବିବରଣୀ ବିସ୍ତୃତ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଖାରଜ କରିବା ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବା ସହିତ ଏକ ସଂଶୋଧିତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରି ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆଧାରରେ କହିଥିଲେ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ, ଯେହେତୁ ସେ ଆବେଦନର ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପକ୍ଷ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପକ୍ଷ କରାଯାଇନଥିଲା, ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ଅଧିନିୟମ (43/1951) ର ଧାରା 90 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଖାରଜ କରାଯିବା ଉଚିତ । ତର୍କ ପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ: (i)ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 (3) କେବଳ ମୂଳ ଭାବରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ

ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ନୁହେଁ, (ii) ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇନଥିଲା ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ନଥିଲା, (iii) ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନଥିଲା ଏବଂ (iv) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇନଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ସହିତ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା କିମ୍ବା ସେହି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ସମସ୍ତ ସୂଚନାକୁ ହଟାଇଦେଇ ଆବେଦନକୁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା :(i) ଧାରା 90 (3) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଧାରା 81 ଏବଂ 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନରେ ଅବହେଳା ନକରିବା ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲା, ଯଦିଓ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିବାକୁ ବାଛି ନଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରିବ, ତେଣୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ ଏକମାତ୍ର ଆବେଦନ ହେବ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏପରି ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନ ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରା 90 (3) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବ ।

(ii) ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଯିଏ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ, ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ସମାନ ଥିଲା ।

(iii) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ କିମ୍ବା ବିକଳ୍ପ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ ।ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ଉତ୍ତମ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏପରି ବିକଳ୍ପ ଦେଇ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 81 ଏବଂ 82 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନର ଉପସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତ୍ରୁଟି ଦୂର କରିବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରୁନଥିଲେ ।

ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବାଜପେୟୀ ବନାମ ତ୍ରିଲୋକୀ ସିଂ, [1957] S.C.R. 370, ଅନୁସରଣ କରାଗଲା ।

(iv) ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସଂଯୋଜନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରିବେ, ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା(ଅଧିନିୟମ 5/1908)ର O.I, ନିୟମ 10 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ

ଆବେଦନର ଉପସ୍ଥାପନ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ଏହାକୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାମଲାଟି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ବିବେଚନା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ଯାହା ସହିତ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବେ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ନ ଦେଇ ଠିକ୍ ଥିଲେ, କାରଣ ଧାରା 90 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ଏପରି ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 670/1964 ।

F.A.O. ସଂଖ୍ୟା 4E/1963ରେ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଗଷ୍ଟ 27,1963ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ଏମ୍. ସି. ସେତଲବାଦ, ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱରୂପ ଏବଂ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଶର୍ମା* ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ *ବେଦ ବ୍ୟାସ ଏବଂ ବି. ଡି. ଜୈନ* ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମୁଧୋଲକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରୁ ଏହି ଆବେଦନରେ ବିଚାର ପାଇଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେଉଛି ଯେ ରୋହତକର ନିର୍ବାଚନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ, ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ଅଧିନିୟମ, 1951 (ଏଠାରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅଧିନିୟମ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବ) ର ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (3) ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବାରେ ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା କି , ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଧାରରେ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକୁ ପାଳନ କରିଲାନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପଞ୍ଜାବ ବିଧାନସଭାର 64-ହିସାର ସହର ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀର ଜଣେ ଭୋଟର ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ସେହି ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀରୁ ବିଧାନସଭା ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ଫେବୃଆରୀ 24, 1962 ରେ ମତଦାନ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀରୁ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ଏଗାର ଜଣଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରାଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଥିଲେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଭାଇ ସୂରଜ ଭାନ । ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ସମେତ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଇଥିଲେ ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 38 ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ଛଅ ଜଣ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନାମ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ନିର୍ବାଚନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ଅନେକ କାରଣ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା, ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ । 1962 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ 8 ତାରିଖରେ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ରେ ଆବେଦନକାରୀ ନିମ୍ନମତେ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ :

> "ଉତ୍ତରଦାତା ନିଜେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଧର୍ମ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଭାଷା ଆଧାରରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ନାଗରିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁତା ଏବଂ ଘୃଣାର ଭାବନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାର ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭ୍ୟାସ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରଦାତା ପ୍ରକୃତରେ ଚୌଟାଲାର ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟୋଜିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ, ଯିଏ ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀ ପଞ୍ଜାବ କଂଗ୍ରେସ ନେତା ଥିଲେ, ଯିଏକି କଂଗ୍ରେସ ଛାଡି ହରିୟାଣା ଲୋକ ସମିତିର ନେତା ପ୍ରଫେସର ଶେର ସିଂଙ୍କ ସହ ହାତ ମିଳାଇଥିଲେ । ଏହି ସମିତିର ପ୍ରଚାରିତ ମତ ଥିଲା ପଞ୍ଜାବ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁତା ଏବଂ ଘୃଣାର ଭାବନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାର ପ୍ରୟାସ । ଏହି ସମିତି ଏକ ପ୍ରକାରରେ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟକୁ ଦୁଇଟି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପଞ୍ଜାବୀ ଏବଂ ଅଣ-ପଞ୍ଜାବୀରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛି । ସମିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟୋଜିତ ନେତା, କର୍ମୀ, ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲେ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀରେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ପଞ୍ଜାବର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ ସିଂ କୈରନଙ୍କ ଅନୁଗାମୀ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ, ଯିଏ ଉତ୍ତରଦାତା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ କଠୋର ଶିଖ ଥିଲେ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା ଏବଂ ବିଶେଷକରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଣ-ଶିଖଙ୍କ ମୂଲ୍ୟରେ ପଞ୍ଜାବୀ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ କାରଣରେ ମୁଖ୍ୟ ସମର୍ଥକ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହି ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀର କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଶ୍ରୀ ବଳବନ୍ତ ରାୟଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ଅଣ-

ଶିଖ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ ଯେ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ ସେ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ଅଣ-ଶିଖ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ରାସ୍ତାରେ ଏକ ବଡ଼ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେବେ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହେବେ । ଦୁଇ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପଞ୍ଜାବୀ ଏବଂ ଅଣ-ପଞ୍ଜାବୀ ଏବଂ ଦୁଇଟି ଧର୍ମ ଶିଖ ଏବଂ ଅଣ-ଶିଖ ଏବଂ ଦୁଇଟି ଭାଷା ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ ପଞ୍ଜାବୀ ଆଧାରରେ ଏହି ଅପ ପ୍ରଚାର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନାମାଙ୍କନ ପତ୍ର ଦାଖଲ ତାରିଖରୁ ଭୋଟ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମଗ୍ର ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ ବିଦ୍ରୋହୀ କଂଗ୍ରେସ ନେତାଙ୍କ ବିଚାରଧାରାର ମୁଖପତ୍ର 'ହରିଆଣା କେଶରୀ' ଶୀର୍ଷକ ଖବରକାଗଜରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଚାର ପତ୍ର, ପୋଷ୍ଟର ଏବଂ ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅପ ପ୍ରଚାର ସମ୍ବଳିତ ପ୍ରଚାର ପତ୍ର, ପୋଷ୍ଟର ଏବଂ ସମ୍ବାଦପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ 'ହରିଆଣା କେଶରୀ' କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ଚ. ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଗଠିତ ଗୋଷ୍ଠୀର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ସମଗ୍ର ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀରେ ବହୁଳ ପରିମାଣରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲେ ପ୍ରକାଶିତ କରାଯିବ ।

1962 ମସିହା ଜୁଲାଇ 11 ତାରିଖରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଣ୍ଣନା ପତ୍ରରେ ସେ କିଛି ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନଟି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 83(1) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା କାରଣ ଏଥିରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତଥ୍ୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବୃତ୍ତି ନଥିଲା ଏବଂ କାରଣ ଏଥିରେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା । ତାଙ୍କ ମତରେ, ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ମିଥ୍ୟା ଥିଲା ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଥିବା ପ୍ରତିନିଧି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ ଦେବାରେ ବିଫଳ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ବିଭିନ୍ନ ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ସମସ୍ତ ଜଣାଶୁଣା ବିବରଣୀ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହା ପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ:

"ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦୁର୍ନୀତି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟି ଅସ୍ପଷ୍ଟ, ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିବରଣୀରୁ ମୁକ୍ତ କି ଏବଂ ଯଦି ହଁ, ତେବେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ କ'ଣ ?""

ଏହି ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 3, 1962 ରେ ତାଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେଇଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଟିରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟିସବୁ ରହିଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଦେଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ବିବରଣୀକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଏକ ବିକଳ୍ପ ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ଏସବୁ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯିବ । ଏହି ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଆବେଦନକାରୀ, ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଏକ ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହା 1962 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 6 ତାରିଖରେ କରାଯାଇଥିଲା । ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ହେଉଛି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i)ର ଶେଷ ଅଂଶ ଏବଂ ସଂଶୋଧିତ ଭାବରେ ଏହା ଏହିପରି ଲେଖାଯାଇଛି :

"ପଞ୍ଜାବୀ ଏବଂ ଅଣ-ପଞ୍ଜାବୀ ଦୁଇଟି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଶିଖ ଏବଂ ଅଣ-ଶିଖ ଦୁଇଟି ଧର୍ମ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ ପଞ୍ଜାବୀ ଦୁଇଟି ଭାଷା ଆଧାରରେ ଏହି ଅପ ପ୍ରଚାର ଉତ୍ତରଦାତା, ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଚାରପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ସମଗ୍ର ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ପ୍ରଚାରପତ୍ର ନାମ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ନାମ ହେଲା 'ଫୁଲନ୍ କି ସେଜ୍ ସେ କାନ-ଟନ୍ କି ରାହ ପାର୍, ମଗର୍ କିଉଁ ?'ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଲାଲଙ୍କ 5-2-1962 ତାରିଖର ଭାଷଣ ଏହି ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ, ଯାହାର ଶୀର୍ଷକ ପୃଷ୍ଠା ଦିଲ୍ଲୀର ହାଫ-ଟୋନ୍ ଆର୍ଟ ପ୍ରେସ୍ ରୁ ପ୍ରକାଶକ ଭାବରେ ଡକ୍ଟର ଗଣପତି ସିଂ ବର୍ମା, 3 , ଦରିଆ ଗଞ୍ଜ, ଦିଲ୍ଲୀ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବାକି ଅଂଶ ଶିବଜୀ ମୁଦ୍ରାନାଳୟ, କିନାରୀ ବଜାର, ଦିଲ୍ଲୀରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଇଛି । 'ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି, 'ହରିଆଣା ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ କ୍ଷେତ୍ରର ମାମଲା' ଶୀର୍ଷକ, ହରିୟାଣା ଲୋକସମିତିର ସଭାପତି ପ୍ରଫେସର ଶେର ସିଂ, ଦାସ କମିଶନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହରିୟାଣା ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଫେସର

ଶେର ସିଂ ଦାସ କମିଶନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏପରି ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଦୁଇ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିଯୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ପଦର ରାଜ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ସଂଖ୍ୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟର ଶିଖ ଏବଂ ଅଣ-ଶିଖ ଜନସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ଘୃଣା ବିସ୍ତାର ହେବ, ଏହାକୁ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1, ତାଙ୍କ ଭାଇ ଶ୍ରୀ ସୁରଜ ଭାନ ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଗୁଡ଼ଗାଓଁର ଠିକାଦାର ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚାନ୍ଦ ଗୁପ୍ତା 11 ଫେବୃଆରୀ, 1962 ରେ ହିସାର ସହରରେ ଏବଂ 12 ଫେବୃଆରୀ, 1962ରେ ଆଦମପୁର ମଣ୍ଡି ଏବଂ ଉକଲାନା ମଣ୍ଡିରେ ଏବଂ 13 ଫେବୃଆରୀ, 1962 ରେ ବରୱାଲାରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା ।"

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 9,1962 ରେ, ସଂଶୋଧିତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ଉତ୍ତରରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ବର୍ଣ୍ଣନାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉତ୍ତରଦାତା, ସେହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ସହିତ, ପୁଣି ଥରେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା । ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 11,1962 ତାରିଖରେ ନକଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସେପ୍ଟେମ୍ବର 12,1962ରେ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଦିନ ଉତ୍ତରଦାତା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ସେ ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ସୂରଜ ଭାନ, ଯାହାଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ବୈଧ ଭାବରେ ମନୋନୀତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ, ସେ ଆବେଦନର ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପକ୍ଷ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଏଥିରେ ଏକ ପକ୍ଷ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (3) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେବାର ଥିଲା । ନଭେମ୍ବର 16,1962 ରେ ଆବେଦନକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନର ଏକ ଉତ୍ତର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ନୁହେଁ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 (b) ଅର୍ଥ ଅନୁଯାୟୀ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଆହୁରି ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନକୁ ବିସ୍ତାରିତ ନୁହେଁ, ବିଶେଷକରି ଯେତେବେଳେ ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନଟି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏକ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଦିନ ସେ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର O.I,ନିୟମ 10 ଅନୁଯାୟୀ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କୁ ଆବେଦନର ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଏକ

ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ସେହି ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 ରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ଆବେଦନର ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 ର ଧାରା (c) (i) ର ନିମ୍ନଭାଗର 5ମ ଧାଡିରେ ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ରେ "ତାଙ୍କ ଭାଇ ଶ୍ରୀ ସୂରଜ ଭାନ" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ ଦେଇ ଆବେଦନକୁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ । ତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଶୁଣାଣି ପରେ ନଭେମ୍ବର 16,1962 ତାରିଖର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ ତଥା ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଲେ । ତା'ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଆଗତ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେହି ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 133 (1) (c) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବେ ଏହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଛି ।

ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ତାହା ହେଉଛି ଯେ ଏହା ଧାରା 82 ର ଖଣ୍ଡ (b) ର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହିପରି ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି :

"ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଆବେଦନର ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବେ-

. . . .

(b) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀ ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନରେ କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ।

"ଖଣ୍ଡ (b) ର ଧାରା 79 ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଏହିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ:

" 'ପ୍ରାର୍ଥୀ' ଅର୍ଥ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଯେକୌଣସି ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ମନୋନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଦାବି କରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଏପରି ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ଭାବନା ସହିତ, ସେ ନିଜକୁ ଜଣେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରୁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ।"

ସୂରଜ ଭାନ ଜଣେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ମନୋନୀତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଯଦିଓ ସେ ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥୀତ୍ୱ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଇଥିଲେ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଧାରା 82 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । *ମୋହନ ସିଂ ବନାମ ଭନୱାରଲାଲ* ([1]) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାକୁ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ମନୋନୀତ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ କେବଳ ତାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥୀତ୍ୱ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା କାରଣରୁ ଅଧିନିୟମର ଭାଗ VI, VII ଏବଂ VIII ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେବା ତ୍ୟାଗ କରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ଆବେଦନରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ରହିଛି, ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାନଗଲେ, ଏହାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଗଠିତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ତଥାପି, ଶ୍ରୀ ସେତଲବାଦଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (3) ଯାହା ବିଚାର କରେ, ତାହା ମୂଳତଃ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ଅଟେ ଏବଂ ଏକ ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନୁହେଁ ବରଂ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି କାରଣ ଏହା ଧାରା 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକ ପାଳନ କରେ ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ସମୟରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ଏବଂ ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (3) ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର କ୍ଷମତା ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ କ୍ଷମତା ସହିତ ସମାନ, ତେଣୁ ଆମେ "ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏକ ଅସଂଶୋଧିତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରିବେ କି, ତାହା ଆମ ପାଇଁ ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଅନୁମାନ କଲେ ଯେ ଏହାର ଏପରି କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ, ଏହା ଅନୁସରଣ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ ପରେ ଆବେଦନକୁ ବିଚାର ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧିନିୟମର ଅଧ୍ୟାୟ III ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ, ଯେଉଁଥିରେ ଧାରା 86

([1]) A.I.R. 1964 S.C. 1366

ହେଉଛି ପ୍ରଥମ ଧାରା । ସେହି ଧାରା ଏକ ନିର୍ବାଚନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିଯୁକ୍ତି ସହିତ ଜଡିତ । ଏଥିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଯଦି ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ଏହାକୁ ବିଚାର ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପଠାଯିବ । ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (1)ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକ ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ ପ୍ରଣୀତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ବିଚାର ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଯଥାସମ୍ଭବ ହେବ, 1908ମସିହାର ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ । ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଆଦେଶ VI, ନିୟମ 17 ଅନୁଯାୟୀ, ଏକ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆବେଦନଗୁଡିକର ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବାର କ୍ଷମତା ଅଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରି ବିଚାର ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ସମ୍ପର୍କରେ ସମାନ କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ । ଉପ-ଧାରା (3) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଯଦି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକୁ ଧାରା 81 କିମ୍ବା ଧାରା 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକୁ ପାଳନ ନ କରେ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବେ, ଯଦିଓ ଏହାକୁ ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ଖାରଜ କରାଯାଇନଥିଲା, ଏଥି ଯୋଗୁଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବାର କ୍ଷମତା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଧାରା 81 ଏବଂ 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକର ପାଳନ ନ କରିବା କାରଣରୁ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବାର ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯଦିଓ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ ଧାରା 85 ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଆଧାରରେ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିବାକୁ ବିଚାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକୁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରିବେ, ତେଣୁ ସଂଶୋଧନ ତାରିଖରୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ହିଁ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକମାତ୍ର ଆବେଦନ ହେବ ।ତେଣୁ, ଏହା ସେହି ଆବେଦନ ହେବ ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା (3) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ଅନ୍ୟଥା ଧାରଣ କରିବା ଫଳରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଗୋଟିଏ ବର୍ଗର ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଯିବ । ଧାରା 90 ରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ, ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କ୍ଷମତାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ।

ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନ ଯୋଗୁଁ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଧାରା 90 ର ଉପ-ଧାରା(3) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟ କ୍ଷମତାକୁ ଛଡାଇ ନେବାର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମେ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁନାହିଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତି ଅଭିଯୋଗ ନଥିଲା । ଆମେ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ର ସଂଶୋଧିତ ଅଂଶ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ ଏବଂ ସେଠାରେ ଆବେଦନକାରୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ପ୍ରଚାରପତ୍ର ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା :" ଫୁଲନ୍ କି ସେଜ୍ ସେ କାଣ୍ଟୋ କି ରାହ୍ ପର୍, ମଗର୍ କିଉଁ ? ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଥିଲା "ହରିୟାଣା ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଅଞ୍ଚଳର ମାମଲା ।" ଏହା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ପ୍ରଚାରପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ଭାଷାରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟର ଶିଖ ଏବଂ ଅଣ-ଶିଖଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘୃଣା ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଥିଲା ।" ଅଧିନିୟମର ଧାରା 123ର ଉପ-ଧାରା (3-A) ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରାର୍ଥୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ସମ୍ମତିରେ ସେହି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନର ସମ୍ଭାବନାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନକୁ ପକ୍ଷପାତପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ ଧର୍ମ, ବର୍ଗ, ଜାତି, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ଭାଷା ଆଧାରରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ନାଗରିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁତା କିମ୍ବା ଘୃଣାର ଭାବନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାର ପ୍ରୟାସ କରିବା ଏକ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭ୍ୟାସ ଅଟେ । ତେଣୁ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆସିଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଆଚରଣର ଅଭିଯୋଗ ଅଟେ ।

ଶ୍ରୀ ସେତଲବାଦ ତା'ପରେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗ କରିନାହାଁନ୍ତି ଯେ, ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଯେ ଶତ୍ରୁତା ଇତ୍ୟାଦିର ଭାବନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା । ସିଧାସଳଖ କହିବାକୁ ଗଲେ, ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ ଏବଂ କେବଳ ଏହା ଅଭିଯୋଗ କରିବା ଯେ ସୂରଜ ଭାନ ପ୍ରଚାରପତ୍ରର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ ଜ୍ଞାନ ନ ରଖି ପ୍ରଚାରପତ୍ର ବଣ୍ଟନ କରିଥିଲେ, ତାହା ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ନୁହେଁ । ଏହାର ସମର୍ଥନରେ ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ

ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ କଦାପି କରାଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା I ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଠିକ୍ ନୁହେଁ କାରଣ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ତାଙ୍କ ଆଦେଶର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ମନ୍ତବ୍ୟ କରିଛନ୍ତି :

> "ଏହାକୁ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇନାହିଁ ଯେ (ଏହିପରି) ପ୍ରକୃତରେ ଏହାକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସଂଶୋଧିତ ଆବେଦନରେ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ଅଟେ I"

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ବାସ୍ତବରେ ସୂରଜ ଭାନ ଏବଂ ଆବେଦନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ସମାନ ଅଟେ I ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ଆବେଦନରେ କହି ନାହାଁନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରଚାରପତ୍ରର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ନିହିତ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ I ତଥାପି, ତାଙ୍କ ଅନୁସାରେ ସେ, ସୂରଜ ଭାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଚାରପତ୍ର ବଣ୍ଟନ ଏବଂ ବିତରଣ କରାଇ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ଥିଲେ I ତେଣୁ, ଯଦି ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଥିବା ଦୃଢୋକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ, ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେହି ପ୍ରକାରର ଅଭିଯୋଗ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ I ଯଦି ତାହା ହୁଏ, ତେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) ଏହାର ଅର୍ଥ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱ ହରାଇବ I ପ୍ରକୃତରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉଭୟ ଏଥିରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ନିଜେ ଦେଖୁନାହୁଁ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟ କିପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରିବ I

ଶ୍ରୀ ସେତଲବାଦ ସେତେବେଳେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନାହିଁ, କାରଣ ଏହା ଦୁଇଟି ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯେଉଁଥିରେ ସମଗ୍ର ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ଆଗ୍ରହୀ ଏବଂ ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ *କେ. କାମରାଜ ନାଦାର ବନାମ କୁଞ୍ଜୁ*

ଥେଭର ([1]) ଏବଂ *ମଲ୍ଲପ୍ପା ବାସ୍ସାପ୍ପା ବନାମ ବାସଭରାଜ ଆୟାପ୍ପା* ([2]) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

1956 ମସିହାରେ ସଂଶୋଧନ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଅଧିନିୟମରେ, ମକଦ୍ଦମାଗୁଡିକ ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଧାରା 90 (2) ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 (1) ରେ ପୁନଃ ଉଲ୍ଲେଖିତ ହୋଇଛି । ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରା 83 (2) ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଯେପରି ଏବେ ଧାରା 83 (1) (a) ରେ ଦିଆଯାଇଛି, ଯେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଉପ-ଧାରା (3), ବିବରଣୀ ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲା । ଏହି ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ବଳବତ୍ତର ଥିବା ସମୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବାଜପେୟୀ ବନାମ ତ୍ରିଲୋକୀ ସିଂ*([3]) ମାମଲାରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସତ୍ତ୍ୱେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର O. VI, ନିୟମ 17 ଅନୁଯାୟୀ ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବାର କ୍ଷମତା ରହିଥିଲା, ଯାହା ଧାରା 83 ର ଉପ-ଧାରା (3) ମଧ୍ୟରେ ପଡୁଥିବା ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାଗୱତୀ , ଯିଏ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଏକ ପକ୍ଷ ଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ସେ ଏହି ମତରୁ କୌଣସି ମତଭେଦ ପ୍ରକାଶ କରିନାହାଁନ୍ତି । ସେ ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା କହିଥିଲେ, ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଯେତେଦୂର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ତାହା ହେଉଛି ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏହାକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନଥିଲା, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଆବେଦନ ଧାରା 81 କିମ୍ବା ଧାରା 82 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକ ପାଳନ କରୁନଥିଲା, ସେମାନେ ତ୍ରୁଟି ସମାଧାନ କରିପାରିବେ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ସଂଶୋଧନ କରିବା କିମ୍ବା ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା କିମ୍ବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) କୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରଦ୍ଦ କରିବାର ବିକଳ୍ପ ଦେଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନ (ଯାହା ଧାରା 81 ଏବଂ 82 ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳନା କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟ)ର ଉପସ୍ଥାପନ ସହିତ ଜଡିତ

([1]) [1959] S.C.R.583
([2])[1959] S.C.R. 611
([3])[1957] S.C.R. 370

ତ୍ରୁଟି ଦୂର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିନଥିଲେ । *ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ବାଜପେୟୀଙ୍କ ମାମଲାରେ* ([1]) ଯାହା କୁହାଯାଇଛି, ଆମେ ସେଥିରେ ସହମତ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରୁଛୁ ଯେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା କିମ୍ବା ବିକଳ୍ପ ଦେବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ଥିଲା ।

ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେହେତୁ ଯେ ସଂଶୋଧନ କାରଣରୁ ଆବେଦନଟି ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଥିଲା, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସୂରଜ ଭାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା କିମ୍ବା ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ସୂଚନାକୁ ଅପସାରଣ କରି ଆବେଦନକୁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ତମାଦି ଆଇନର ବଶବର୍ତ୍ତୀରେ ଏକ ପକ୍ଷ C.P.C. ର O.I, ନିୟମ 10(1)ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକର ସୁବିଧା ଉଠାଇପାରିବେ । ଏକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୋଜନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରେ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବାରୁ, ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ପଡିବ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 81 ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ତାରିଖର 45 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । O. I, ନିୟମ 10 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଟି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ନିର୍ବାଚନର ଆଠ ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପରେ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବରେ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏହାକୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ । O. I, ନିୟମ 10 (2) ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରି ସୂରଜ ଭାନଙ୍କ ସଂଯୋଜକ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମକୁ କେବଳ ଏତିକି କହିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ମାମଲାଟି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ବିବେଚନା ଅଧୀନରେ ଥିଲା ଏବଂ ଆମେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯାହା କରିଛି ସେଥିରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବୁ ନାହିଁ । ଶେଷ ନିବେଦନ ସମ୍ପର୍କରେ, ଏହା ଭୁଲିଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 3, 1962 ରେ ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 (c) (i) କୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ବିକଳ୍ପ ଥିଲା । ସେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ବାଛିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାର ହରାଇଛନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଯଦିଓ *କାମରାଜ ନାଦରଙ୍କ* ନିଷ୍ପତ୍ତି ମାମଲାରେ ([2]) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 90 (3) ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ କଡାକଡି ଭାବରେ ଲାଗୁ

([1]) [1957] S.C.R.. 370
([2])[1959] S.C.R. 583

ହୋଇନପାରେ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଚିତ ହୋଇଥାନ୍ତା ଏବଂ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାରେ ସଠିକ୍ ଥିଲେ ।

ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ, କିନ୍ତୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ଦେଉନାହୁଁ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମା ରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ସୁମିତ୍ରା ସାହୁ ,ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।